

Aprilie 2017

Această fișă tematică nu obligă Curtea și nu este exhaustivă

Identitatea de gen

A se vedea, de asemenea, fișa tematică [„Orientarea sexuală”](#).

De la cauza *Rees* la cauza *Christine Goodwin*

Rees împotriva Regatului Unit

17 octombrie 1986

În această cauză, un transsexual trecut de la sexul feminin la cel masculin s-a plâns că legislația Regatului Unit nu i-a conferit statut juridic corespunzător condiției sale reale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din [Convenția europeană a drepturilor omului](#). Schimbările solicitate de reclamant ar fi însemnat modificarea fundamentală a sistemului de actualizare a registrului de evidență a nașterilor, ceea ce ar avea consecințe administrative importante și ar impune sarcini noi restului populației. Mai mult, Curtea a acordat importanță faptului că Regatul Unit suportase costurile tratamentului medical al reclamantului.

Curtea era totuși conștientă „de gravitatea problemelor care afectează transsexualii și de suferința lor” și a recomandat „examinarea constantă a măsurilor corespunzătoare, având în vedere în special evoluția științei și a societății” (pct. 47 din hotărâre).

De asemenea, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 12** (dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie) din Convenție. Aceasta a constatat că noțiunea tradițională de căsătorie se baza pe uniunea dintre persoane de sex biologic opus. Statele aveau prerogativa de a reglementa dreptul la căsătorie.

Cossey împotriva Regatului Unit

27 septembrie 1990

Curtea a ajuns la concluzii similare ca în cauza *Rees împotriva Regatului Unit* (a se vedea *supra*) și nu a constatat fapte noi sau circumstanțe speciale care să o determine să se îndepărteze de hotărârea anterioară.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție. Aceasta a reiterat faptul că „operația de schimbare de sex nu a dus la dobândirea tuturor caracteristicilor biologice ale celuilalt sex” (pct. 40 din hotărâre). Curtea a mai constatat că o adnotare în registrul de evidență a populației nu ar fi o soluție corespunzătoare.

De asemenea, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 12** (dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie). Atașamentul față de conceptul tradițional de căsătorie oferea „un motiv suficient pentru adoptarea în continuare a criteriilor biologice pentru stabilirea sexului unei persoane în vederea căsătoriei”, iar statele își păstrau competența de a reglementa prin legislația națională exercitarea dreptului la căsătorie.

B. împotriva Franței (cererea nr. 13343/87)

25 martie 1992

În această cauză, **Curtea a concluzionat pentru prima dată că a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție **într-o cauză având ca obiect recunoașterea transsexualilor**.

Un transsexual de la sexul masculin la cel feminin s-a plâns de refuzul autorităților franceze de a modifica registrul de stare civilă în conformitate cu dorințele sale.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, luând în considerare factori care deosebesc cauza *B. de Rees împotriva Regatului Unit* și *Cossey împotriva Regatului Unit* (a se vedea *supra*, pag. 1), în special diferențele în materie de stare civilă dintre Regatul Unit și Franța. Deși în Marea Britanie existau obstacole majore în calea modificării certificatelor de naștere, în

Franța acestea trebuiau să fie actualizate pe tot parcursul vieții persoanei în cauză. Curtea a observat că în Franța multe acte oficiale au scos la iveală „o discrepanță între sexul legal și sexul aparent al unui transsexual” (art. 59 din hotărâre), care apărea și în actele aferente contribuțiilor sociale și în statul de salarii. Prin urmare, Curtea a hotărât că refuzul de a modifica registrul de stare civilă în privința sa a pus-o pe reclamantă „într-o situație cotidiană care nu era compatibilă cu respectul datorat vieții sale private”.

X, Y și Z împotriva Regatului Unit (nr. 21830/93)

22 aprilie 1997

Reclamantul X, transsexual trecut de la sexul feminin la cel masculin, trăia într-o uniune permanentă și stabilă cu Y, cea de-a doua reclamantă. Reclamanta Z a fost născută de reclamanta Y în urma inseminării artificiale de la un donator. Reclamantii au susținut că nerecunoașterea legală a relației dintre X și Z a constituit o încălcare a art. 8 din Convenție.

Deși a concluzionat că **nu a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, Curtea a recunoscut totuși **existența vieții de familie între copilul unui transsexual și al partenerei sale**: „X s-a comportat ca «tatăl» lui Z în orice privință încă de la naștere. În aceste condiții, Curtea consideră că legături de familie [*de facto*] îi unesc pe cei trei reclamanti.” (pct. 37 din hotărâre).

Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit

30 iulie 1998

În această cauză, Curtea nu a ajuns la convingerea că ar trebui să se abată de la hotărârile sale în cauzele *Rees* și *Cossey* (a se vedea *supra*, pag. 1): transsexualitatea continuă să ridice complexe probleme științifice, juridice, morale și sociale, în privința cărora nu există o abordare generală comună în rândul statelor contractante” (pct. 58 din hotărâre).

Curtea a hotărât că **nu au fost încălcate art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie), **art. 12** (dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie) și **art. 14** (interzicerea discriminării) din Convenție. Cu toate acestea, a reafirmat că „domeniul trebuie să fie reexaminat permanent de către statele contractante” (pct. 60 din hotărâre), în contextul „extinderii acceptării fenomenului și a recunoașterii de către societate a problemelor pe care le pot întâmpina transsexualii operați”.

Cauza Christine Goodwin

Christine Goodwin împotriva Regatului Unit

11 iulie 2002 (Marea Cameră)

Reclamanta s-a plâns de nerecunoașterea juridică a sexului schimbat și, în special, de tratamentul său în ceea ce privește încadrarea în muncă și drepturile sale de asigurări sociale și de pensie și imposibilitatea sa de a se căsători.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, ca urmare a unei tendințe internaționale clare și continue către o mai mare acceptare socială a transsexualilor și către recunoașterea juridică a noii identități sexuale a transsexualilor operați. „Deoarece nu există factori semnificativi de interes public care să intre în concurență cu interesul acestui reclamant de a obține recunoașterea legală a schimbării sexului său, Curtea ajunge la concluzia că noțiunea de echilibru just inerent Convenției se înclină decisiv în favoarea reclamantei” (pct. 93 din hotărâre).

De asemenea, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 12** (dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie) din Convenție. Nu a ajuns la „convingerea că se poate presupune că [textul art. 12] denotă că sexul se stabilește prin criterii pur biologice” (pct. 100). Curtea a hotărât că statul este cel care trebuie să decidă condițiile și formalitățile căsătoriei persoanelor transsexuale, dar că „nu vede niciun motiv pentru care persoanei transsexuale să i se interzică în orice împrejurare dreptul de a se căsători” (pct. 103).

A se vedea, de asemenea, hotărârea pronunțată în aceeași zi de Marea Cameră în cauza [I. împotriva Regatului Unit \(nr. 25680/94\)](#), în care Curtea a constatat, de asemenea, încălcarea art. 8 și încălcarea art. 12 din Convenție.

În urma hotărârii Marii Camere în cauza *Christine Goodwin*, Regatul Unit a introdus un sistem prin care transsexualii puteau depune cerere pentru eliberarea unui certificat de recunoaștere a sexului. Cele două cauze de mai jos au fost introduse de un transsexual care fusese căsătorit înainte de operația de schimbare a sexului și care a dorit să facă uz de această procedură de recunoaștere a sexului.

[Parry împotriva Regatului Unit \(nr. 42971/05\)](#) și [R. și F. împotriva Regatului Unit \(nr. 35748/05\)](#)

28 noiembrie 2006 (decizii privind admisibilitatea)

Reclamanții au fost căsătoriți și au avut copii. În fiecare cauză, unul dintre aceștia a suferit o operație de schimbare de sex și a rămas împreună cu soțul/soția în calitate de cuplu căsătorit. În urma introducerii Legii din 2004 privind recunoașterea sexului, reclamanții care au făcut operație chirurgicală pentru schimbarea sexului au depus cerere pentru eliberarea unui certificat de recunoaștere a sexului, care nu putea fi obținut decât dacă înceta căsătoria lor. Reclamanții au făcut plângere în special în temeiul art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) și art. 12 (dreptul la căsătorie) din Convenție întrucât nu au putut obține recunoașterea legală a sexului dobândit fără încheierea căsătoriei.

Curtea a declarat cererile **inadmisibile** (vădit nefondate). Reclamanții erau obligați să-și anuleze căsătoria deoarece căsătoriile între persoane de același sex nu erau permise în legislația engleză. Regatul Unit permitea recunoașterea juridică a schimbării sexului, iar reclamanții își puteau continua relația printr-un parteneriat civil, care beneficia de aproape toate aceleași drepturi și obligații legale. Curtea a observat că, atunci când noul sistem a fost introdus în urma hotărârii *Christine Goodwin* (a se vedea mai sus), legiuitorul era conștient de faptul că încă există un număr mic de transsexuali uniți prin căsătorie, dar nu a prevăzut în mod special că aceste căsătorii trebuie să continue în eventualitatea în care un partener a folosit procedura de recunoaștere a sexului. Curtea a hotărât că statul nu putea fi obligat să aibă în vedere acest număr mic de căsătorii.

Hotărâri și decizii recente ale Curții

[Van Kück împotriva Germaniei](#)

12 iunie 2003

Reclamanta s-a plâns de pretinsa inechitate a procedurii în fața instanțelor germane având ca obiect pretențiile pentru rambursarea cheltuielilor aferente măsurilor de schimbarea sexului, pretenții îndreptate împotriva unei societăți private de asigurare de sănătate. În plus, aceasta a considerat că hotărârile judecătorești atacate i-au încălcat dreptul la respectarea vieții private.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție. Instanțele germane ar fi trebuit să solicite clarificări suplimentare de la un expert medical. În ceea ce privește trimiterea curții de apel la cauzele stării reclamantei, nu s-ar putea spune că a existat un aspect arbitrar sau inconsecvent în decizia de a face operația de schimbare a sexului, întrucât reclamanta avea deja făcută operația la data la care curtea de apel a pronunțat hotărârea. Procedura, luat în ansamblu, nu a îndeplinit cerințele unui proces echitabil.

De asemenea, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție. Identitatea sexuală fiind unul dintre aspectele cele mai intime ale vieții private a persoanei, părea disproporționat să i se solicite reclamantei să dovedească necesitatea medicală a tratamentului. Nu a existat un echilibru just între interesele societății de asigurare, pe de o parte, și interesele persoanei, pe de altă parte.

Grant împotriva Regatului Unit

23 mai 2006

Reclamanta, în vârstă de 68 de ani și transsexuală trecută post-operatoriu de la sexul masculin la sexul feminin, s-a plâns de nerecunoașterea juridică a schimbării sexului și de refuzul de a plăti pensia pentru limită de vârstă aplicabilă celorlalte femei (60).

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție. Aceasta a constatat că reclamanta se afla într-o situație identică cu cea a lui Christine Goodwin (a se vedea *supra*, pag. 2-3). Deși era adevărat că Guvernul a trebuit să ia măsuri pentru a se conforma hotărârii *Christine Goodwin*, care au inclus adoptarea unor legi noi, nu era cazul ca acest proces să poată fi considerat ca suspendând în vreun mod statutul de victimă al reclamantei. Ulterior pronunțării hotărârii *Christine Goodwin*, nu mai exista nici o justificare pentru nerecunoașterea schimbării sexului în cazul transsexualilor operați. Reclamanta nu avea la acea dată nicio posibilitate de a obține o astfel de recunoaștere și putea pretinde că a fost prejudiciată din acel moment. Statutul de victimă al reclamantei a încetat la data intrării în vigoare a Legii din 2004 privind recunoașterea sexului, care i-a oferit astfel, la nivel național, mijloacele pentru obținerea recunoașterii juridice. În consecință, aceasta putea să se considere victima nerecunoașterii juridice de la data, ulterioară hotărârii *Christine Goodwin*, la care autoritățile au refuzat să dea curs cererii sale, și anume din 5 septembrie 2002. Această nerecunoaștere i-a încălcat dreptul la respectarea vieții sale private.

L. împotriva Lituaniei (nr. 27527/03)

11 septembrie 2007

Cauza a avut ca obiect neadoptarea unor norme de punere în aplicare care să permită unui transsexual să se supună unei operații de schimbare de sex și să-și schimbe identificarea sexuală în documentele oficiale.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane și degradante) din Convenție. Deși reclamantul s-a confruntat cu o suferință și frustrare ușor de înțeles, circumstanțele nu erau atât de intense, însemnând condiții excepționale și de natură să pună în pericol viața, încât să intre sub incidența acestei dispoziții.

De asemenea, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție. Legislația lituaniană a recunoscut dreptul transsexualilor de a-și schimba nu doar sexul, ci și statutul lor civil. Există însă o lacună în legislație în sensul că nu exista nicio lege privind operația de schimbare completă de sex. Această lacună legislativă l-a lăsat pe reclamant într-o situație de nesiguranță tulburătoare în ceea ce privește viața sa privată și recunoașterea adevăratei sale identități. Constrângerile bugetare din serviciul public de sănătate ar fi justificat unele întâzieri inițiale în punerea în aplicare a drepturilor transsexualilor din Codul civil, însă nu o întâziere de peste 4 ani. Având în vedere numărul limitat de persoane implicate, sarcina bugetară nu ar fi fost excesiv de mare. Prin urmare, statul nu a reușit să realizeze un echilibru just între interesul public și drepturile reclamantului.

Schlumpf împotriva Elvetiei

8 ianuarie 2009

Această cauză a avut ca obiect refuzul asigurătorilor de sănătate ai reclamantei de a suporta costurile operației de schimbare de sex, pe motiv că nu a respectat o perioadă de așteptare de 2 ani înaintea operației de schimbare de sex, stabilită prin jurisprudență, perioadă care era o condiție pentru plata costurilor acestor operații.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție. Perioada de așteptare fusese aplicată mecanic, fără a ține seama de vârsta (67) a reclamantei, a cărei decizie de a face operația risca să fie afectată de acea întâziere, afectându-i astfel libertatea de a-și stabili apartenența sexuală.

P.V. împotriva Spaniei (nr. 35159/09)

30 noiembrie 2010

Această cauză are ca obiect un transsexual transformat din bărbat în femeie care, anterior schimbării sexului, a avut un fiu împreună cu soția sa în 1998. Cuplul s-a

despărțit în 2002, iar reclamantul s-a plâns de restricțiile impuse de instanță în legătură cu drepturile de vizită față de fiul său, pe motiv că instabilitatea sa emoțională în urma schimbării sexului implica riscul de perturbare a copilului, pe atunci în vârstă de 6 ani.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) **coroborat cu art. 14** (interzicerea discriminării) din Convenție. Aceasta a constatat că restrângerea drepturilor de vizită nu a fost rezultatul discriminării pe motivul transsexualității reclamantului. Motivul decisiv al restrângerii impuse de instanțele spaniole, având în vedere instabilitatea emoțională temporară a reclamantului, l-a constituit bunăstarea copilului. Prin urmare, acestea au luat măsuri progresive, care să permită copilului să se obișnuiască treptat cu schimbarea sexului tatălui său.

P. împotriva Portugaliei (nr. 56027/09)

6 septembrie 2011 (decizie de scoatere de pe rol)

La naștere, reclamanta a fost înregistrată ca bărbat. La o vârstă adultă, a făcut tratament de schimbare de sex, urmat de operație chirurgicală. Aceasta s-a plâns de recunoașterea juridică a situației sale, cumulată cu presupusa lipsă de legi în materie.

Curtea **a scos cererea de pe rol** (în conformitate cu art. 37 din Convenție): problema a fost soluționată prin faptul că cererea reclamantei pentru recunoaștere juridică, adresată instanțelor naționale, a fost soluționată în favoarea sa în cele din urmă.

Cassar împotriva Maltei

9 iulie 2013 (decizie de scoatere de pe rol)

Reclamanta s-a plâns de faptul că legislația malteză nu recunoștea transsexualii ca persoane de sex dobândit în toate privințele, inclusiv cel al căsătoriei. Aceasta s-a plâns că nu i s-a pus la dispoziție o cale de atac efectivă (art. 13 din Convenție) cu privire la încălcarea drepturilor sale și, prin urmare, că încă era victima încălcării art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) și art. 12 (dreptul la căsătorie) din Convenție.

Curtea, observând că s-a ajuns la o soluționare amiabilă între Guvern și reclamantă, a decis **scoaterea cererii de pe rol** (în conformitate cu art. 37 din Convenție).

Hämäläinen împotriva Finlandei

16 iulie 2014 (Marea Cameră)

De sex masculin la naștere, reclamanta s-a căsătorit în 1996 cu o femeie. Cuplul a avut un copil în 2002. În septembrie 2009, reclamanta a făcut o operație de schimbare de sex, de la masculin la feminin. Deși și-a schimbat prenumele în iunie 2006, nu putea să modifice codul numeric personal pentru a indica sexul feminin în documentele oficiale decât în cazul în care soția sa consimțea ca respectiva căsătorie să fie transformată în parteneriat civil, ceea ce aceasta a refuzat, sau în cazul în care cuplul divorța. Prin urmare, cererea de înregistrare ca femeie la serviciul local de evidență a persoanelor a fost respinsă. Reclamanta s-a plâns că nu putea obține recunoașterea oficială deplină a noului său sex decât prin transformarea căsătoriei sale într-un parteneriat civil.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție. Aceasta a constatat că nu era disproporționat faptul de a impune transformarea unei căsătorii într-un parteneriat înregistrat ca o condiție prealabilă a recunoașterii juridice a sexului dobândit, deoarece aceasta era o opțiune reală care oferea cuplurilor de același sex o protecție juridică aproape identică cu cea rezultată din căsătorie. Diferențele minore dintre aceste două concepte juridice nu erau de natură să facă sistemul actual finlandez deficient din punct de vedere al obligației pozitive a statului prevăzute la art. 8 din Convenție. În plus, o astfel de transformare nu ar avea niciun efect asupra vieții de familie a reclamantului, deoarece nu ar afecta paternitatea fiicei reclamantului sau responsabilitatea pentru îngrijirea, încredințarea sau întreținerea copilului. În plus, Curtea a considerat că **nu a apărut o problemă separată în temeiul art. 12** (dreptul la căsătorie) din Convenție și a constatat că **nu a fost încălcat art. 14** (interzicerea discriminării) **coroborat cu art. 8 și art. 12** din Convenție.

Y.Y. împotriva Turciei (nr. 14793/08)

10 martie 2015

Această cauză a avut ca obiect respingerea de către autoritățile turcești a cererii pentru

operație de schimbare de sex pe motiv că persoana care făcut cererea, un transsexual, nu se afla în incapacitate permanentă de a procrea. Reclamantul – care la data cererii era înregistrat ca fiind de sex feminin – s-a plâns, în special, de încălcarea dreptului său la respectarea vieții sale private. Acesta a susținut în mod deosebit că discrepanța dintre percepția sa despre sine ca bărbat și constituția sa fizică a fost stabilită prin rapoarte medicale și s-a plâns de refuzul autorităților naționale de a pune capăt acestei discrepanțe pe motivul capacității sale de procreare. În cele din urmă, în mai 2013, instanțele turcești au admis cererea și au aprobat operația.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, constatând că statul turc, prin faptul că i-a negat reclamantului timp de mulți ani posibilitatea de a face operație, i-a încălcat dreptul la respectarea vieții sale private. Curtea a reiterat în special faptul că posibilitatea transsexualilor de a se bucura pe deplin de dreptul la dezvoltare personală și integritate fizică și morală nu poate fi considerată o problemă controversată. Aceasta a considerat că, și în ipoteza că respingerea cererii inițiale a reclamantului de acces la o astfel de operație s-a bazat pe un motiv întemeiat, aceasta nu era bazată pe un motiv suficient. Ingerința rezultată de aici în dreptul reclamantului la respectarea vieții sale private nu poate fi considerată „necesară” într-o societate democratică.

D.Ç. împotriva Turciei (nr. 10684/13)

7 februarie 2017 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamanta, transsexual a căreia schimbare de sex nu se efectuase încă, s-a plâns de refuzul autorităților responsabile din Ministerul Justiției de a suporta costul schimbării de sex, în pofida dovezilor medicale care, susținea aceasta, arătau în mod clar că avea nevoie urgentă de tratament.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** pentru neepuizarea căilor de atac interne, în conformitate cu art. 35 § 1 și art. 35 § 4 (condiții de admisibilitate) din Convenție.

A.P. (nr. 79885/12), Garçon și Nicot împotriva Franței

6 aprilie 2017¹

Această cauză a vizat trei persoane transgen de naționalitate franceză care doreau modificarea în certificatele de naștere a mențiunilor privind sexul și prenumele lor și care au fost refuzate de instanțele statului pârât. Reclamantii au subliniat, printre altele, că autoritățile le-au încălcat dreptul la respectarea vieții private prin faptul că au condiționat recunoașterea identității sexuale de efectuarea unei operații care implica o mare probabilitate de sterilitate.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție în privința celui de al doilea și a celui de al treilea reclamant, ca urmare a obligației de a stabili caracterul ireversibil al modificării aspectului lor. De asemenea, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** din Convenție în privința celui de-al doilea reclamant, ca urmare a obligației de a dovedi că suferea într-adevăr de o tulburare de identitate de gen, precum și în privința primului reclamant, ca urmare a obligației de a se supune unui examen medical. Curtea a hotărât, în special, că prin condiționarea recunoașterii identității sexuale a persoanelor transgen de efectuarea unei operații sau a unui tratament de sterilizare la care acestea nu doreau să se supună s-a ajuns la subordonarea exercitării depline a dreptului la respectarea vieții private de condiția renunțării la exercitarea deplină a dreptului la respectarea integrității fizice.

¹ Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 (Hotărâri definitive) din [Convenția europeană a drepturilor omului](#).

Cauze pendinte în fața Curții

[S.V. împotriva Italiei \(nr. 55216/08\)](#)

Cerere comunicată Guvernului italian la 20 martie 2016

[Y.T. împotriva Bulgariei \(nr. 41701/16\)](#)

Cerere comunicată Guvernului bulgar la 15 decembrie 2016

[Y.P. împotriva Rusiei \(nr. 86501/12\)](#)

Cerere comunicată Guvernului rus la 23 februarie 2017

[X împotriva Rusiei \(nr. 60796/16\)](#)

Cerere comunicată Guvernului rus la 23 februarie 2017

[X v. împotriva „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei” \(nr. 29683/16\)](#)

Cerere comunicată Guvernului „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei” la 10 martie 2017

Texte și documente

A se vedea în special:

- pagina web a Consiliului Europei privind **[„Orientarea sexuală sau identitatea de gen”](#)**
 - **[Manual de drept european privind nediscriminarea](#)**, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene / Consiliul Europei, 2010
 - **[Manualul de drept european privind nediscriminarea: Actualizare jurisprudenta iulie 2010 decembrie 2011](#)**, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene / Consiliul Europei, 2012
-

Contact media:

Tel.: + 33 (0)3 90 21 42 08